

จริงหรือ! ความเชื่อขณะตั้งครรภ์ (ตอนที่ 2)

รศ.พญ.สายฝน ชวาลไพบูลย์
ภาควิชาสูติศาสตร์ นรีเวชวิทยา
Faculty of Medicine Siriraj Hospital
คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล

วันนี้เราจะมาคุยกันต่อในเรื่องสารพันความเชื่อของคุณแม่ตั้งครรภ์ หลายคนอาจมีความเชื่อในใจ แต่จะถูกหรือไม่ต้องคุณเป็นคนตัดสินค่ะ ลองอ่านดู

• **ระยะคลอด** สำหรับในช่วงที่คลอดลูก ก็ยังมีความเชื่อหลายอย่างแตกต่างกันไป ความเชื่อส่วนใหญ่ก็เพื่อช่วยทำให้เกิดขวัญและกำลังใจในระหว่างการคลอด เช่น

- การดื่มน้ำมนต์จะช่วยทำให้ไม่เจ็บครรภ์และคลอดง่าย ซึ่งก็ถือเป็นเรื่องที่ดี เพียงแต่น้ำมนต์ควรทำมาจากน้ำที่สะอาด จะได้ไม่มีอาการท้องเสียภายหลัง

- ความเชื่อบางอย่างที่ไม่ค่อยได้พบเห็นหรือเลิกปฏิบัติไปแล้ว เช่น เวลาคลอด ที่บ้านต้องเปิดประตูหน้าต่าง ไขตู้ลิ้นชักเปิดให้หมด ห้ามนั่งคาบประตูหรือขวางบันได เพื่อเป็นการถือเคล็ดให้คลอดง่าย เป็นต้น สมัยนี้ขึ้นเปิดบ้านไว้โล่งอย่างนี้ ขโมยคงเข้ามากวาดทรัพย์สินเกลี้ยงบ้านแน่

- การคลอดโดยการผ่าตัดคลอดดีกว่าการคลอดเองทางช่องคลอด อาจเป็นเพราะคุณแม่กังวลเรื่องช่องคลอดที่อาจมีความหย่อนยานจากการคลอด ซึ่งเป็นปัญหาที่ไม่สำคัญ เพราะแพทย์สามารถผ่าตัดแก้ไขดังกล่าวบริเวณช่องคลอดได้ในช่วงหลังคลอด ส่วนใหญ่การคลอดโดยการผ่าตัดจะทำเมื่อมีข้อบ่งชี้ทางการแพทย์เท่านั้น เช่น ทารกอยู่ในท่าที่ผิดปกติ ทารกตัวใหญ่ รกเกาะต่ำ หรือทารกมีการเต้นของหัวใจทารกผิดปกติ เป็นต้น ในความเป็นจริงการคลอดโดยการผ่าตัดมีอันตรายมากกว่าการคลอดเอง คุณแม่จะเสี่ยงต่อการดมยาสลบ เสียเลือดมากกว่า อาจเกิดพังผืดในช่องท้อง เสียค่าใช้จ่ายมากขึ้น ส่วนการคลอดเองคุณแม่จะฟื้นตัวได้เร็ว เสียเลือดน้อยกว่าและมีค่าใช้จ่ายน้อยกว่า อย่างไรก็ตามคุณแม่ไม่ควรกังวลมากเกินไป เมื่อมีข้อบ่งชี้ทางการแพทย์ต่อการผ่าตัดคลอดทางหน้าท้องเพราะปัจจุบันมีความปลอดภัยสูงมาก

- ความเชื่ออีกอย่างที่คุณแม่กับการผ่าตัดทำคลอดก็คือ ความเชื่อที่ว่าลูกจะแข็งแรง เป็นคนเก่งคนดี ถ้าได้คลอดตามฤกษ์ที่กำหนดเอาไว้ เดี่ยวนี้ก็เลยมีการผ่าตัดทำคลอดตามฤกษ์ระบดเพิ่มขึ้นไปอีก ส่วนใหญ่ “ฤกษ์ดี” ที่บรรดาโหราจารย์ทั้งหลายดูมาให้ ก็มักจะเป็นเวลาที่ผิดธรรมชาติทั้งสิ้น ยิ่งเป็นเวลาพิสดารเท่าไรก็ยิ่งถือว่าให้หุ้รู่เท่านั้น เช่น เวลาเข้ามิดที่คนทั่วไปยังไม่ตื่นนอน หรือเวลาตึกสงัดที่คนปกติควรจะนอนหลับพักผ่อนกันไปหมดแล้ว ยิ่งถ้าได้วันหยุดหรือวันสำคัญก็ยังขลังใหญ่ คุณแม่เหล่านี้ไม่มีวันรู้หรือกว่าเบื้องหลังฤกษ์เหล่านี้ มีคนบ่นให้มากน้อยแค่

ไหน

ตัวอย่างคนไข้ที่ดูถูกมาผ่าคลอดตอนตี 3 ปรากฏว่าตั้งแต่คนงานฉีดยา พยาบาล หมอดมยา หมอเด็ก แม้แต่หมอสูติบ่นกันทุกคน แล้วจะเป็นฤกษ์ดีได้อย่างไร ขนาดยังไม่ทันคลอดก็มีแต่คนบ่นทั้งนั้น ปรากฏว่าพอผ่าเอาเด็กออกเรียบร้อย มดลูกเกิดไม่ยอมหดรัดตัวตามปกติ ตกเลือด ซ็อกเกือบตายเพราะในเวลาผิธรรมชาติแบบนี้จะไประดมคนมาช่วยก็ไม่มีสักคน มีก็แต่หมอที่ผ่าตัดนั่นแหละที่ยืนหน้าชิดผ่าตัดห้ามเลือดอยู่คนเดียว เลือดก็มาซ้ำเพราะเจ้าหน้าที่มีน้อย ผลสุดท้ายก็ต้องตัดมดลูกทิ้งไป ต้องนอนห้องไอซียูอีกหลายวัน ให้เลือดไปอีกหลายลิบขวด หมดค่ารักษาไปอีกนับแสนบาท ไม่รู้ว่าพอหายแล้วจะกลับไปต่อว่าคนที่ให้ถูกมารีเปล่า

• ระยะเวลาหลังคลอด

- หลังจากคลอดแล้ว ก็จะมีข้อปฏิบัติตามความเชื่อแตกต่างกันไปของคนไทยเรา ก็จะมีการอยู่ไฟ อบสมุนไพร ซึ่งไม่มีความจำเป็นสำหรับการคลอดแผนปัจจุบันในโรงพยาบาลหรือศูนย์อนามัย สมัยก่อนคนไข้ต้องทนทรมานจากความร้อนของกองไฟหรือเตาถ่าน ที่เอามาไว้ข้าง ๆ ที่นอน รวมทั้งกลิ่นของสมุนไพรทั้งหลายที่อาจรบกวนคนรอบข้างได้ แต่ปัจจุบันการอยู่ไฟมีการพัฒนาขึ้นมา ทำในรูปแบบที่ง่ายขึ้น ไม่ยุ่งยาก เมื่อคุณแม่แผลแห้ง สบายตัวดีแล้ว และมีความต้องการอยู่ไฟก็สามารถทำได้ตามศูนย์บริการต่าง ๆ เพราะอาจจะทำให้สดชื่นและสบายตัวขึ้นได้อีกทั้งยังช่วยสนับสนุนผลิตภัณฑ์สมุนไพรโอท็อปตามแหล่งผลิตด้วย

- สำหรับคนไทยเชื้อสายจีนก็จะมีการอยู่เดือน คือให้อยู่แต่ชั้นบนของบ้าน ไม่ให้ไปไหน ห้ามอาบน้ำสระผมเป็นเวลา 1 เดือน ซึ่งถ้าเป็นช่วงที่มีอากาศร้อนก็คงรู้สึกไม่สบายตัวพอสมควร หลังคลอดแล้วคุณแม่ควรที่จะได้ดูแลตัวเอง ให้มีความสบายสดชื่น รับประทานอาหารที่มีประโยชน์ครบ 5 หมู่ คุณแม่หลังคลอดสามารถกินอาหารได้ทุกอย่างไม่มีข้อห้าม ถ้าจะมีข้อห้ามก็จะเป็นพวกเครื่องดื่มที่ผสมแอลกอฮอล์ รวมทั้งอาหารหมักดองที่ไม่มีคุณค่าทางโภชนาการทั้งหลายเท่านั้น รวมทั้งพักผ่อนอย่างพอเพียง จะได้มีกำลังไว้เลี้ยงดูลูกและมีน้ำนมให้ลูกอย่างพอเพียง

- ในบ้านเรายังมีความเชื่อผิด ๆ อีกอย่างก็คือ การให้ดื่มยาตองหรือยาขับน้ำคาวปลาหลังคลอด เพราะมีความเชื่อว่าน้ำคาวปลาคือของเสียที่ต้องขับออกมาให้มาก ๆ ทำให้มีสตรีหลังคลอดเป็นจำนวนมาก ต้องถูกห้ามส่งโรงพยาบาลเพราะตกเลือดจากการกินยาขับน้ำคาวปลานี้แหละ บางรายถึงกับซ็อกหมดสติ ต้องให้เลือดช่วยชีวิตกันแทบไม่ทัน ความจริงน้ำคาวปลาก็คือเลือดดี ๆ ที่ไหลซึมจากแผลในโพรงมดลูกตรงตำแหน่งที่รกหลุดตัวออกไป ซึ่งร่างกายต้องพยายามทำให้หยุดโดยเร็ว ก่อนที่เลือดจะหมดตัวซะก่อนด้วยการให้มดลูกหดตัวบีบเส้นเลือดในมดลูกให้เลือดไหลน้อยลงจนหยุดไปเอง เพราะฉะนั้นไม่ต้องไปพยายามขับน้ำคาวปลาให้ออกมาเยอะ ๆ เพราะนอกจากจะเสียเลือดเพิ่มโดยไม่จำเป็นแล้ว บรรดา ยาขับน้ำคาวปลาหรือยาตองทั้งหลายมักมี

แอลกอฮอล์ผสม ซึ่งจะผ่านออกมาในน้ำนมได้ ทำให้ลูกดูนมที่มีแอลกอฮอล์ปนออกมาด้วย ก็เลยเมาหลับปุ๋ยตั้งแต่แรกเกิด บางคนอาจจะชอบเพราะเลี้ยงง่ายดีไม่ยุ่งแ่ง แต่สมองที่หลับไหลไม่ได้รับการกระตุ้นพัฒนาการตั้งแต่แรกเกิด จะทำให้ลูกลดความเฉลียวฉลาดลงไปเยอะทีเดียว และแอลกอฮอล์อาจทำให้ตับของลูกทำงานผิดปกติ สร้างสารแข็งตัวของเลือดได้น้อยลง จนอาจมีเลือดออกตามส่วนต่าง ๆ ของลูกจนทำให้เสียชีวิตได้

- เป็นเรื่องแปลกอีกอย่างที่พอเห็นหน้าลูกที่คลอดออกมาใหม่ ๆ แล้ว เวลาจะชมว่าลูกน่ารักก็ต้องบอกว่าหน้าตาน่าเกลียดน่าชัง ห้ามบอกว่าลูกน่ารัก สวยงามหรือหล่อเด็ดขาด เพราะคนโบราณกลัวว่าผีจะมาได้ยีน และรู้ว่าบ้านนี้มีเด็กน่ารักมาเกิดจะมาเอาตัวไป คนสมัยก่อนถือมาก ไปเยี่ยมบ้านไหนก็ต้องบอกว่าลูกน่าเกลียดน่าชังกันทั้งนั้น จนเดี๋ยวนี้ก็ยังมีคนเชื่อเรื่องนี้อยู่อีกมากพอสมควร ดังนั้นถ้าจะไปเยี่ยมใครก็ต้องสืบถามดูให้ดีว่ายังเชื่อถือหรือเชื่อเรื่องนี้หรือเปล่า เพราะถ้าเกิดเจ้าของบ้านเลิกเชื่อแล้ว แต่เราไปบอกว่าลูกเค้าน่าเกลียด อาจจะถูกต่อว่าหรือไม่พอใจเอาได้

การที่เราจะเชื่อสิ่งใดก็ควรที่จะพิจารณาให้รอบคอบเสียก่อน ซึ่งความเชื่อบางอย่างอาจก่อให้เกิดอันตรายต่อตัวเราและลูก เมื่อเราได้รู้ถึงผลเสียแล้วก็น่าที่จะช่วยกันลบล้างความเชื่อเหล่านี้ทิ้งให้หมด เพื่อประโยชน์ทั้งตัวคุณแม่และลูกน้อยในครรภ์.